

ליל שבת קודש פרשת בראשית ה'תשס"ט

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' נ"ב המדבר מתכלית הבריאה, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר (מוהרא"ש נ"י חזר בקיצור על תמצית דברי רביז"ל בתורה זו), כי יש אפיקורסים, שאומרים שהעולם הוא מחויב המציאות, ולפי דעתם הרעה המשובשת, נדמה להם שיש על זה ראיות ומופתים חס ושלום ממנהג העולם, אבל באמת הבל יפצה פיהם, כי באמת העולם ומלואו הוא אפשרי המציאות, כי רק השם יתברך לבד הוא מחויב המציאות, אבל כל העולמות עם כל אשר בהם הם אפשרי המציאות, כי הוא יתברך בראם יש מאין, וביכולתו וכוחו ואפשרותו יתברך היה לבוראם או שלא לבוראם, על כן בודאי כל העולם ומלואו הוא אפשרי המציאות, אך מאין נמשך הטעות שיכולין למעות חס ושלום, שהעולם הוא מחויב המציאות חס ושלום, דע שזה נמשך מחמת שבאמת עתה שכבר נאצלו ונמשכו נשמות ישראל, עתה בודאי העולם הוא בבחינת מחויב המציאות, כי כל העולם ומלואו הכל לא נברא אלא בשביל ישראל כידוע, וישראל מושלך בעולם, ועל כן בודאי עתה אחר שנאצלו ונבראו נשמות ישראל, כביכול הוא יתברך מוכרח לברוא ולקיים העולם, כי על מנת כן האציל נשמות ישראל, כדי לברוא בשבילם כל העולמות, אך נשמות ישראל בעצמן כשנאצלו, היו הם בעצמן עם כל העולמות התלויים בהם, הכל היה אפשרי המציאות, כי היה באפשרותו להאצילם ולבראם או שלא לבראם, אך תיכף כשנתרצה הקדוש ברוך הוא להאציל נשמות ישראל, אזי היה כל העולם בבחינת מחויב המציאות, כי מאחר שנאצלו נשמות ישראל, אזי כביכול הוא מחויב להמציא העולם, כי על מנת כן נאצלו נשמתן, שכל העולמות יבראו בשבילן, והם ימשלו בכל, והבן היטב, ומזה נשתלשל ונמשך הטעות של האפיקורסים שאומרים שהעולם הוא חס ושלום מחויב המציאות, אבל באמת רק השם יתברך לבד הוא מחויב המציאות, אבל כל הדברים הם אפשרי המציאות, ועיקר הכוונה שברא כל העולם בשביל ישראל, היה כדי שישראל יעשו רצונו, ושיחזרו וידבקו בשרשן, דהיינו שיחזרו ויוכללו בו יתברך, שהוא מחויב המציאות, ובשביל זה נברא הכל, נמצא כל מה שישראל עושין רצונו של מקום, ונכללין בשרשם, שהוא מחויב המציאות,

על ידי זה נכלל כל העולם שנברא בשבילם בחיוב המציאות, כי עיקר התכלית שנברא העולם הוא בשביל זה, ורק בשביל זה מחויב השם יתברך כביכול, לברוא ולקיים כל העולמות בשביל ישראל, כדי שיעשו רצונו, ועל כן אז דייקא כשעושי רצונו, נכלל העולם בבחינת מחויב המציאות, כי כל מה שעושי רצונו יותר, הם נכללין ביותר עם כל העולמות התלויים בהם בחיוב המציאות, כי על ידי שעושי רצונו יתברך, הם חוזרין ונכללין בו יתברך שהוא מחויב המציאות, ואז נכללין עמהם כל העולמות התלויים בנפשם, בחיוב המציאות וכו', עיין שם כל זאת בדברי רבז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הגה רבז"ל מגלה לנו כאן, סוד נפלא מסודות הבריאה, מהו תכליתה, ואיך מגיעין לשלימותה, ומאיפוא נמשך מעות האפיקורסים שאומרים שהעולם הוא מחויב המציאות, היינו עולם קדמון חס ושלום, וכדרך האפיקורסים שדופקים על אבן ישן, ואומרים שהוא כבר ממליונים שנה וכו', הבל יפצה פיהם, ומסביר רבז"ל, שהעולם הוא אפשרי המציאות, כי היה באפשרותו יתברך לברוא את העולם או לא לבראותה, ורק הוא יתברך לבד מחויב המציאות, ושאר כל הדברים הם אפשרי המציאות, אבל עכשיו שברא את העולם והאציל נשמות ישראל כדי להיטיב להם, ושיגיעו לתכליתם, אזי כל העולם כולו, ביחד עם נשמות ישראל, הם מחויבי המציאות, כי כל הבריאה היתה בשבילם, כדי שיעשו רצונו יתברך על ידי קיום התורה והמצוות, ויחזרו ויכללו בשורשם בו יתברך, ולכן עכשיו נראה כאילו העולם מחויב המציאות, כי השם יתברך כביכול מחויב לקיים כל העולמות בשביל ישראל, כדי שיעשו רצונו יתברך, וכל מה שעושי את רצונו יתברך יותר, בקיום התורה והמצוות, נכללין ביותר עם כל העולמות התלויין בהם בחיוב המציאות, ומביאים את כל הבריאה לתכליתה, נמצא שמוכן מאד למה נראה העולם כמחויב המציאות, כי הרי כבר נאצלו ונבראו נשמות ישראל, שהם חלק אלוק ממעל, והם צריכין לעסוק בתורה ומצוות כדי לחזור ולידבק בשורשם, ואם כן מוכרח השם יתברך כביכול לקיים הבריאה, כדי שיבואו נשמות ישראל לתכליתם, ועל כן נראה כמחויב המציאות, אבל באמת בתחילת הבריאה היתה הכל אפשרי המציאות, כי היה באפשרותו יתברך לברוא נשמות ישראל או לא, והבן היטיב.

והנה מבואר בהמשך תורה זו, שנשמות ישראל חוזרים ונכללים בשורשם בו יתברך על ידי מדת הביטול, היינו על ידי שמבטלים כל ישותם וגשמותם, וחוזרים ונכללים ברוחניות אלקותו יתברך, ואל ביטול כזאת אי אפשר לבוא כי אם על ידי התבודדות, היינו שיתבודד עצמו בינו לבין קונו בכל יום, ויבקש ויתחנן מהשם יתברך שיזכה לבטל כל המדות רעות והתאוות רעות שלו, עד שיהיה זך ונקי מכל

גשמויות עולם הזה לגמרי, ואז לא ישאר לו רק רצון אחד, לעשות רצונו יתברך ולהכלל בשורשו, וזהו תכלית כל התורה, ללמד לנשמות ישראל רצונו יתברך, אך לחזור ולדבק בשורשם, וכמובא בזוהר (מצודע נ"ג): אמאי איקרי תורה, בגין דאורי וגלי במאי דהוה סתים ולא איתיידע (למה נקרא תורה, מפני שמורה ומגלה מה שהיה סתום ולא ידוע), כי התורה מורה לנו רצונו יתברך, וכשאדם מתבודד עמו יתברך בכל יום, ומבקש ומתחנן לפניו יתברך שיזכה לקיים את התורה, ולצאת מכל המדות והתאוות רעות שלו, על ידי זה סוף כל סוף זוכה להגיע לתכליתו ולשלימותו ולהכלל בשורשו, ולכן אשרי מי שזוכה להבין את תכלית הבריאה, ולעסוק בכל יום בתורה ובהתבודדות הרבה, כי אז יוכלל כל העולם כולו עם נפשו במחויב המציאות, ויהיה קיום כל העולם בעבורו ובזכותו, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מזהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה התורה הקדושה מתחלת עם תיבת "בראשית", ואיתה בתיקוני זוהר (תיקון א' וה' וב' ועוד) שהוא נומריקון "ב' ראשית", היינו בשביל התורה שנקרא ראשית, וכמו שכתוב (משלי ח') ראשית דרכו, ובשביל ישראל שנקראו ראשית, וכמו שכתוב (ירמיה ב') קודש ישראל לה' ראשית תבואתו, ויש להבין מהו ענין "ב' ראשית" אלו, כי אם העולם נברא בשביל התורה, למה צריכין לומר שנברא גם בשביל ישראל, ואם נברא בשביל ישראל, למה צריכין לומר שנברא גם בשביל התורה, אבל לפי דברי רביז"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי שני דברים אלו הם באמת דבר אחד, כי כל העולם נברא בשביל נשמות ישראל שיחזרו וידבקו בשורשם, ועל ידם יוכללו כל הבריאה במחויב המציאות, אבל כדי שיגיעו לזה צריכין לדעת רצונו יתברך, ולבטל את עצמם אליו יתברך, וזה שייך רק על ידי התורה שמגלה לנו את רצונו יתברך, ואז כשלומדין רצונו יתברך, ומתבודדים ומתפללים אליו יתברך שיזכו לקיים רצונו באמת, זוכים להגיע אל ביטול אמיתי ולהכלל בשורשו, ולכן "ב' ראשית" שהם התורה וישראל הם באמת אחד, ומגיעים לשלימותם על ידי התבודדות, להתבודד עמו יתברך בכל יום, ולבקש ולהתחנן על נפשו להגיע לביטול באמת, והשם יתברך יזכינו לעסוק כל ימינו בתורה תפילה והתבודדות, עדי נזכה לעלות ולהכלל בו יתברך לגמרי, מעתה ועד עולם אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת בראשית ה'תשס"ט

בשבת קודש בבוקר, בעת קידושא רבא, דיבר מוהרא"ש ג"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד מענינא דיומא, מענינא דשבת בראשית.

פתח ואמר מוהרא"ש ג"י, שבת זאת קורין "שבת בראשית", ונראה שלא רק מחמת שפרשת השבוע היא פרשת "בראשית" נקבעה שם זאת, אלא מחמת ששבת זאת היא "ראשית" והתחלת השנה, וכמאמר הבעל התניא זי"ע, בשם רבו המגיד ממעזריטש זי"ע, בשם רבו הבעל שם טוב זי"ע, בשם רבו אחיה השילוני, שאדם צריך לחיות עם הזמן "צו לעבען מיט דעם צייט", היינו לחיות עם פרשיות השבוע, והיות שפרשת השבוע היא "פרשת בראשית", סימן שהוא ראשית והתחלת השנה, והיא בריאה חדשה לגמרי, וכפי שאדם מתנהג בשבת בראשית כן יתנהג בכל שבתות השנה, כי הגוף הולך אחר הראש, ולכן ראוי לאדם לעשות חשבון הנפש בשבת זאת, וליישב עצמו היטיב איך רוצה להתנהג בכל שבתות השנה, ולטכס עצה לנפשו איך למלאות כל שבת עם הרבה טוב אמיתי ונצחי, היינו עם שיעורי תורה כסדרן, ובהתבודדות בינו לבין קונו, וכן מובא מהצדיק הקדוש רבי חיים מצאנז זי"ע, שבשבת בראשית היה מסדר כל השיעורים שלו של כל השנה, ולכן החכם עיניו בראשו, להתחיל כבר מ"שבת בראשית" עם רצונות וכיסופים טובים להשם יתברך, ואז יהיה לבו בטוח שכל שבתות השנה ימלא עם הרבה טוב אמיתי ונצחי.

וראוי לחזור ולעורר על כמה נקודות חשובות שכדאי לקבל על עצמו משבת בראשית שיזוהר בהם בכל השנה, והראשון לדקדק להתפלל בבית הכנסת במנין בכל יום בוקר וערב, ומכל שכן בשבת, כי יש בני אדם שמזלזלים בזה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ו:): על הפסוק (תהלים י"ב) כרום זולת לבני אדם, אלו דברים שעומדים ברומם של עולם ובני אדם מזלזלים בהם, ומאי ניהו, תפילה, ובני אדם מורים היתר לעצמם להתפלל ביחידות בביתם בלי מנין, ומפסידים תפילה בציבור ועניית אמון וקדושה וברכו, ולפעמים גם אינם שומעים קריאת התורה, והיום אין שום תירוץ שאי אפשר למצוא בית הכנסת ומנין בעיר, כי היום נמצאים בתי כנסיות כמעט בכל רחוב, ויש מנינים שמתפללים בכל שעות היום, הן בחול והן בשבת, ולכן הוא רק מעשה בעל דבר להכניס יאוש ועצלות בבני אדם, ולמנוע אותם מתפילה בציבור, ואפילו אם מרגיש אדם שהוא הכי גרוע בעולם, וכבר נפל למקום שנפל, לא ימנע עצמו שעה אחת מלבוא לבית הכנסת, כי דייקא על ידי שיבא לבית

הכנסת, ויתפלל במנין, וישמע קדיש קדושה וברכו, זה יקים אותו מפילתו ויטהר אותו, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (תנא דבי אליהו פרק כ"א) על הפסוק (במדבר כ"ד) כנחלים נטיו וכגנות עלי נהר, מה נחלים מעלין את האדם מן הטומאה לטהרה, כך בתי כנסיות ובתי מדרשות מעלין את האדם מן הטומאה לטהרה, ורואים בגשמיות, כשאדם נופל על הרחוב, אינו מתרשל מלקום, רק עושה כל מיני פעולות שבעולם לקום ולילך לדרכו בזריזות, ואפילו אם ניזוק באיזה אבר חס ושלום, אינו מייאש עצמו, רק צועק לעזרה והולך לבית חולים או לרופא ומרפא את עצמו, וכך צריך להיות גם ברוחניות, שאפילו אם נפל באיזה נפילה עמוקה חס ושלום, לא ייאש עצמו כלל, רק יקום בזריזות ויעשה התחלה חדשה, ואם מרגיש שחולה מאד, כמו מחוסר אבר חס ושלום, יבקש ויחפש אחר צדיק שהוא רופא נפשות, שיתן לו עצות טובות לנפשו, אבל אף פעם לא יתייאש עצמו מלקום, רק ירוץ לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, ויכנס אל משכן הצדיק, ושם ימצא מרגוע לנפשו.

וכן ראוי להתעורר משבת בראשית ליזהר מאד במצות קריאת שנים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י, והיא מצוה מפי חכמינו הקדושים, וכמו שאמרו (ברכות ה.) לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור, שכל המשלים פרשיותיו עם הצבור, משלימין לו ימיו ושנותיו, ובני אדם מחפשים כל מיני סגולות לאירכות ימים ושנים, וכאן יש הבטחה מחכמינו הקדושים שמי שמשלים פרשיותיו עם הצבור, משלימין לו ימיו ושנותיו, וצריכין להזדרז לקיים מצוה זאת מיום ראשון של השבוע, היינו לקרוא ביום ראשון מתחילת הפרשה עד שני, וביום שני, משני עד שלישי, וכן כל יום, עד שביום ששי יגמור את כל הפרשה, ואף על פי שמובא מהאריז"ל שמצוה מן המובחר לעבור על הפרשה בערב שבת, אבל המציאות הוא, שמי שיחכה על ערב שבת לעבור את הפרשה, יבטל מצוה זאת שבוע אחר שבוע, כי בערב שבת כל אדם מרוד מאד, ובפרט בשבתות החורף, ואין הזמן מספיק לעבור את כל הפרשה, ומפסידים מצוה גדולה של חכמינו הקדושים, ולכן בדבר זה יכולים לסמוך על מן הבית יוסף ז"ל שפוסק בשולחן ערוך (אורח חיים סי' רפ"ה סעיף ג'), שמיום ראשון ואילך חשוב עם הצבור, וכן מובא בספר מעשה רב, שכך נהג הגר"א (מובא שם במשנה ברורה), ואשרי מי שנוהר במצוה זאת כראוי.

וכן ראוי להתעורר משבת בראשית ללמוד משניות בכל יום, לכל הפחות פרק אחד או שתיים, כל אחד כפי יכולתו, החל ממסכת ברכות עד סוף מסכת עוקצין, וכן יעשה פעם אחר פעם, כי לימוד משניות מטהר את נשמת האדם, ועוזר לו לשנות את טבעו הרע ולהפכו לטוב, כי משנ"ה אותיות נשמ"ה, ו גם מלשון שינוי, כי יש למשניות כח לשנות האדם לגמרי, וכדאי לזכור דברי המדרש (מובא במדרש תלפיות)

שאשר בן יעקב יושב על פתחו של גיהנום, וכל מי שלמד משניות, אינו מניח אותו ליכנס לשם, והחיד"א מציין רמו מפסוק (בראשית מ"ט) מאשר שמנה לחמו, שמנ"ה אותיות משנ"ה, וכן (תהלים ל) ה'עלית מן ש'אול ג'פשי ראשי תיבות משנ"ה, ולכן בוודאי כדאי ללמוד משניות להציל נפשו מני שחת, וגם ימשיך על נשמתו אור עליון מאד, אשרי הלומד משניות תמיד.

וכן ראוי משבת בראשית לקבוע לעצמו שיעור חזק בלימוד גמרא בכל יום, חק ולא יעבור, כי לימוד גמרא הוא מזון הנשמה, ומי שלומד גמרא הוא מסובב עם ד' מלאכי המרכבה העליונה, וכמובא בספר החיים (לאחיו של המהר"ל מפרא"ג ז"ל), גמר"א ראשי תיבת ג'בריאל מ'יכאל ר'פאל א'זריאל, שהם ד' מלאכי המרכבה, ואשרי מי שמצרף עצמו לשיעור דף היומי בכל יום, כי דף גמרא בכל יום הוא חיות הנשמה, ונותן לאדם צורת אדם, וכמו שהיה רגיל הרב הקדוש רבי שלמה מזעוויל זי"ע לומר, שמי שלומד דף גמרא בכל יום יש לו צורת אדם, מה שאין כן מי שאינו לומד דף גמרא, יש לו צורה של בהמה רחמנא ליצלן, ולכן בוודאי כדאי משבת בראשית לקבוע לעצמו שיעור חזק בלימוד גמרא בכל יום, ואז יהיה מוכמח שימשיך כך כל השנה בעזרת השם יתברך.

וכן כדאי לקבוע עצמו שיעור במדרש בכל יום, כגון מדרש רבה ומדרש תנחומא, כי אגדת חכמינו הקדושים במדרש הוא ספר מוסר הכי יפה, ובתוך מדרשי חז"ל גנוזים סודות ורזין עליונים עד אין סוף, וכמו שאמר הרב הקדוש רבי אהרן מקארלין זי"ע, שמשיח צדקינו יאמר פירוש על המדרש, כי האריז"ל אמר פירוש על דברי רבי שמעון בר יוחאי בזהר, והבעל שם טוב הקדוש זי"ע ותלמידיו פירשו את דברי האריז"ל, אבל פירוש על המדרש יאמר משיח צדקינו בעצמו, ולכן בוודאי כדאי ללמוד בכל יום קטע ממדרש מפרשת השבוע, ובדרך זה יזכה לגמור כל המדרש על פרשת השבוע.

והנה כשאדם קובע לעצמו שיעורים בכל ארבע מקומות התורה הנ"ל, מקרא משנה גמרא מדרש, יש לו סעודה שלימה ממזון רוחני, וממשיך על עצמו אור נערב מכל הד' עולמות, אצילות בריאה יצירה עשיה, וכמובא בכתבי האריז"ל, שלימוד מקרא בעשיה, ומשנה ביצירה, וגמרא בבריאה, ומדרש, הכולל גם זוהר ותיקונים, באצילות, ועל ידי זה מקבל ברכת יצחק אבינו, שבירך את יעקב (בראשית כ"ז) ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש, ואיתא במדרש (בראשית רבה פרשה ס"ו סי' ג'), מטל השמים זה מקרא, ומשמני הארץ זה משנה, ורוב דגן זה גמרא, ותירוש זה אגדה, עיין שם, ולכן בוודאי כדאי משבת בראשית לקבל על עצמו

קביעות חזק בכל ד' הלימודים אלו, ובדרך זה יהיה ברכת ה' בידו כל השנה כולה, והשם יתברך יזכינו להיות קשורים ודבוקים בתורה הקדושה מראשית השנה ועד אחרית שנה, ונמשך על עצמינו כל מיני השפעות טובות ברוחניות ובגשמיות מעתה ועד עולם אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת בראשית ה'תשס"ט

בסעודה שלישית, סעודת רעווא דרעווין, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ט' המדבר מגודל מעלת התפילה, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר (מוהרא"ש נ"י חזר על נקודה אחת שבתורה זו של רביז"ל), כי עיקר החיות מקבלין מהתפלה, כמו שכתוב (תהלים מ"ב): "תפלה לאל חי", ובשביל זה צריך להתפלל בכל כוחו, כי כשמתפלל בכל כוחו ומכניס כוחו באותיות התפלה, אזי נתחדש כוחו שם, בבחינת (איכה ג): "חדשים לבקרים רבה אמונתך", כי אמונה היא תפילה, כמו שכתוב (שמות י"ז): "ויהי ידיו אמונה", תרגומו: 'פרישן בצלו' וכו', עיין שם כל זאת בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה התפילה היא עיקר חיותו של אדם, ואף על פי שהחיות מקבלים מהקדוש ברוך הוא, אבל בלי תפילה אין אדם זוכה להכיר שחיותו בא מהקדוש ברוך הוא, ונדמה לו שעל פי הטבע הוא חי ונושם נשימות, ואז הוא כמו בהמה שגם בן חי ונושם נשימות, אבל כשמרגיל את עצמו להתפלל תמיד להקדוש ברוך הוא, אזי מתחיל להרגיש שכל חיותו הוא רק מהקדוש ברוך הוא, וכל נשימה ונשימה הוא מתנה מהשם יתברך, ומהלל ומודה לשמו יתברך על זה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשת י"ד סי' ט') על הפסוק (תהלים ק"ג) כל הנשמה תהלל יה, על כל נשימה ונשימה תהלל יה, וזהו שאמר דוד המלך (שם מ"ב) תפילה לאל חי, שכל חיותו הוא רק תפילה, כי דוד עסק כל ימיו בתפילה, עד שאמר על עצמו (שם ק"ט) ואני תפילה, שאני חתיכה אחת של תפילה, כי היה מתפלל להקדוש ברוך הוא על פרט ופרט, והן במדת הרחמים והן במדת הדין היה מהלל

להשם יתברך, וכמו שכתוב (שם נ"ו) בה' אהלל דבר, באלקים אהלל דבר, שהן "הוי"ה" שהוא מדת החסד, והן "אלקים" שהוא מדת הדין, אני מהלל להשם יתברך (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ד'), וכן צריך כל אדם להתנהג, שירגיל עצמו בתפילה ובהתבודדות, ויבקש מלפניו יתברך על כל פרט ופרט, עד שיכיר שכל חיותו הוא רק מתפילה אל השם יתברך, ובדרך זה ינצח כל המלחמות שלו הן ברוחניות והן בגשמיות, ולא יחסר שום דבר כלל, וכמו שאומר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ב') שעיקר כלי זיינו של משיח "ושל כל איש ישראלי" (כך מוסיף מוהרנ"ת ז"ל בקיצור ליקוטי מוהר"ן שם), הוא התפילה, ועל ידה כובשים כל הכבישות ומנצחים כל המלחמות, עיין שם, ועיקר הכבישות הוא בוודאי כבישת היצר, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (אבות ד') איזהו גיבור הכובש את יצרו, כי בכח התפילה יכולין לכבוש היצר הרע, ולינצל מנסיונות, ואזי אדרבה, הוא בא להכיר שכל עיקר הנסיונות שעוברים עליו הם רק לעורר אותו לתפילה, וכל כוחו לנצח היצר הרע בא רק מהקדוש ברוך הוא, ואז בהכרח יסתלק מעליו היצר הרע, כי לא בא לכתחילה אלא לנסותו, ועל ידי התפילה מסתלק מעליו לגמרי.

והנה מבואר בדברי רביז"ל בכמה מקומות (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' א', וסי' י"א ושחות הר"ן סי' צ"ח וסי' קמ"ד), שיש מעלה גדולה להתפלל בין עשבי ושיח השדה, כי כל העשבים באים בתוך התפילה ומסייעין לו, ונותנין לו כח בתפילתו, וכשאדם עוסק בתפילה, שהוא דבר ה', אזי כל עשבי השדה חוזרין ונותנין כוחם בתוך התפילה, ואין אדם צריך לקחת סמים ורפואות להתרפאות, רק מתרפא בלחם ובמים שהוא אוכל, כי כל העשבים חוזרין ונותנין כוחם בתוך הלחם ומים שלו, מחמת שהוא אוהו בדבר ה', ולכן הוא דבר גדול מאד לצאת מדי פעם בפעם בין עשבי השדה ולהתפלל שם אל השם יתברך, כי הם מסייעין תפילת האדם מאד, ואשרי ואשרי המרגיל עצמו בתפילה ובהתבודדות תמיד בכל מקום ובכל עת, ומכיר היטיב שכל חיותו הוא רק מתפילה להשם יתברך, כי אז ימשיך על עצמו כל מיני השפעות טובות ברוחניות ובגשמיות, ולא יחסר לו שום דבר כלל, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה כתיב (בראשית ב') וכל שיח השדה מרם יהיה בארץ וכל עשב השדה מרם יצמח כי לא המטיר הוי"ה אלקים על הארץ ואדם אין לעבוד את האדמה, ופירש רש"י, מרם יהיה בארץ, עדיין לא היה בארץ כשנגמרה בריאת העולם בששי, קודם שנברא אדם, וכל עשב השדה עדיין לא צמח, ובשלישי שכתוב ותוצא, לא יצאו אלא על פתח הקרקע עמדו עד יום ו', ולמה, כי לא המטיר, ומה טעם לא המטיר, לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר במזבתן של גשמים, וכשבא

אדם וידע שהם צורך לעולם, התפלל עליהם וירדו וצמחו האילנות והדשאים, עיין שם, ויש להבין למה עשה הקדוש ברוך הוא כן דייקא בשיח ועשבי השדה, שלא צמחו כראוי עד שבא אדם הראשון והתפלל עליהם, וכן ראוי להבין למה מוזכר בפסוק זה שני שמות "הוי"ה אלהי"ם", שהוא מדת הרחמים ומדת הדין, וכמו שפירש"י, ה' הוא שמו, אלהים, שהוא שליט ושופט על כל העולם, עיין שם, למה מוזכר דייקא כאן שני שמות אלו, והנה לפי דברי רביז"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי דייקא על ידי שיח ועשבי השדה לימד הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון את גודל מעלת התפילה, ואיך שממשיכים כל החיות על ידי התפילה, כי גם שיח השדה לא יצא מפתח הקרקע עד שבא אדם הראשון והכיר בטובתן של גשמים שהם צורך העולם, והתפלל עליהם, ואז ירדו גשמים וצמחו האילנות והדשאים, נמצא ששיח השדה היתה סיבה לתפילת אדם הראשון, כי עמדו על פתח הקרקע וחיכו על תפילת אדם הראשון, ולכן מובן מאד דברי רביז"ל ששיח השדה "חוזרים" ונותנים כוחם בתוך התפילה, כי הם היו הסיבה להתפילה, ועל שם זה נקראים "שיח" השדה, על שם שהם מסייעין לאדם בשיחתו ובתפילתו, ועכשיו שאדם מתפלל הם בוודאי חוזרים ונותנין לו כחם, כי זה היה עיקר תכלית בריאתם.

וזהו ענין השם מלא "הוי"ה אלקים" שמוזכר בפסוק זאת של תפילה ושיח השדה, וכמו שכתוב כי לא הממיר הוי"ה אלקים על הארץ וגו', כי כל עיקר מדת הדין והסתרות פני ה', הוא רק לעורר אדם לתפילה, למען יכיר אדם חסרונו, ויתפלל להשם יתברך עד שיתגלה חסדו, אם כן מובן כל המשך הפסוק מאד, וכל שיח השדה מרם יהיה בארץ וכל עשב השדה מרם יצמח, שכל שיח ועשב השדה עמדו על פתח הקרקע ועדיין לא צמח, כי היו מחכים על שיחת ותפילת אדם הראשון, שיכיר את חסרון העולם המתלבש במדת הדין, ויתפלל להקדוש ברוך הוא על זה, שזהו כי לא הממיר הוי"ה אלקים על הארץ, היינו שם מלא של מדת החסד ומדת הדין, כי מדת הדין הוא רק לעורר אדם לשיח ותפילה להשם יתברך, וכמו שמסיים הפסוק ואדם אין לעבוד את האדמה, שעדיין לא היה אדם שיכיר בחסרון העולם ובמעלת התפילה, איך שצריכין להתפלל להשם יתברך על כל דבר, אבל מיד שבא אדם הראשון, והכיר שכל חיותו תלוי בתפילה, וכמו שכתוב (תהלים מ"ב) תפילה לאל חי, אזי התפלל וירדו גשמים, ויצאו "שיח" ועשבי השדה, וכולם חוזרים ונותנים כוחם בתוך התפילה, ומסייעין לאדם להגיע אל כל מה שצריך, והבן היטיב, והשם יתברך יזכינו לעסוק כל ימינו בתפילה ובהתבודדות להשם יתברך, ונזכה לפעול כל משאלות לבינו לטובה מעתה ועד עולם אמן ואמן.

